

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ НАРОДОЗНАВСТВА**

Схвалено

Вченою радою ІН НАН України,
протокол № 8
від «11» вересня 2024 року

Затверджено

на засіданні відділу соціальної
антропології
ІН НАН України
протокол № 7
від «09» вересня 2024 року
завідувачка відділу соціальної
антропології

Оксана КІСЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УСНА ІСТОРІЯ: ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ

рівень освіти	<u>третій (освітньо-науковий) рівень</u>
галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва галузі знань)
напрямок підготовки	<u>доктор філософії</u>
спеціальність	<u>032 – історія та археологія</u> (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	<u>етнологія</u> (назва спеціалізації)
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u> (обов'язкова/за вибором)
відділ	<u>соціальної антропології</u> (назва відділу)

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ НАРОДОЗНАВСТВА**

Схвалено

Вченою радою ІН НАН України,
протокол № 8
від «11» вересня 2024 року

Затверджено

на засіданні відділу соціальної
антропології
ІН НАН України
протокол № 7
від «09» вересня 2024 року
завідувачка відділу соціальної
антропології

Оксана КІСЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УСНА ІСТОРІЯ: ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ

рівень освіти	<u>третій (освітньо-науковий) рівень</u>
галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u> (шифр і назва галузі знань)
напрямок підготовки	<u>доктор філософії</u>
спеціальність	<u>032 – історія та археологія</u> (шифр і назва спеціальності)
спеціалізація	<u>етнологія</u> (назва спеціалізації)
вид дисципліни	<u>обов'язкова</u> (обов'язкова/за вибором)
відділ	<u>соціальної антропології</u> (назва відділу)

Робоча програма “Усна історія: теорія і методологія” для аспірантів за спеціальністю 032 Історія та археологія

Розробники: **Кісь Оксана Романівна**, завідувачка відділу соціальної антропології, докторка історичних наук, старша наукова співробітниця

Робоча програма затверджена на засіданні Відділу соціальної антропології ІН НАН України

Протокол № 7 від. “09” вересня 2024 р.

Завідувача відділу соціальної антропології

“09” вересня 2024 р. (с.н.с. Оксана КІСЬ)

Схвалено Вченою радою Інституту народознавства НАН України

Протокол № 08 від. “11” вересня 2024 року

“11” вересня 2024 року Голова (акад. Степан ПАВЛЮК)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки <hr/> (шифр і назва)	Нормативна дисципліна Складова 1 (Загальнонаукові компетентності) Цикл 2 (Цикл професійної підготовки)	
	Напрямок підготовки Доктор філософії (шифр і назва)		
Модулів – 2	Спеціальність: 032 Історія та археологія <hr/>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		2-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: усноісторичний проект (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		2-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи – 2 індивідуальний проект - 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: доктор філософії	20 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	год.
		Лабораторні	
		- год.	год.
		Самостійна робота	
		20 год.	год.
		Індивідуальні завдання: 30 год.	
Вид контролю:			
екз.			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 40 / 50

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – сформувати у студентів всебічні знання теорії та методології усної історії, виробити у них практичні уміння щодо застосування методів усної історії (інтерв'ю) у польових дослідженнях та навички використання усноісторичних джерел в етнологічних дослідженнях.

Завдання – навчити слухачів самостійно розробляти дизайн та реалізувати усноісторичний проект, правильно зберігати усноісторичні документи та коректно оприлюднювати результати усноісторичних досліджень.

У процесі навчання у слухачів будуть формуватися такі компетентності:

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності в галузі історії формами і жанрами (наукова стаття, звіт, наукова доповідь тощо).

ЗК 2. Здатність розробляти наукові проекти та управляти ними.

ЗК 4. Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іншомовні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.

ЗК 6. Здатність застосовувати новітні інформаційні технології для оптимізації процесу і результатів наукового дослідження.

ЗК 10. Здатність до фахового спілкування з непрофесіоналами у галузі.

СК 1. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі історії

СК 4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у галузі гуманітарних наук та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності.

СК 5. Здатність збирати дані для історичного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх.

СК 10. Здатність розвивати соціальне усвідомлення ролі культурної спадщини, популяризація знань.

ПРН 6. Розуміти загальні принципи та методи історичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.

ПРН 7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій та викладацькій діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухачі/ки будуть:

знати:

- теоретичні засади та методологічні принципи усної історії;
- методику організації усноісторичного дослідження;
- типи інтерв'ю, методи та методики інтерв'ювання;

- правові та етичні аспекти роботи у форматі усної історії;
- правила архівування усноісторичних документів;

РОЗУМІТИ:

- складність та неоднозначність досвідів індивідів та груп надзвичайних історичних обставинах
- переваги та обмеження усної історії як методу дослідження минулого в постсоціалістичних контекстах
- особливості функціонування індивідуальної і колективної пам'яті;
- важливість індивіда як суб'єкта та дієвця історичного процесу та історієписання

ВМІТИ:

- розробляти дизайн та організовувати усноісторичні проекти;
- знаходити та встановлювати контакт з респондентами;
- проводити усноісторичне інтерв'ю із застосування різних методик та технік;
- належно оформлювати та опрацьовувати усноісторичні документи;
- використовувати усноісторичні документи для дослідницьких, освітніх, громадських та культурних проектів.

Курс ґрунтується на людиноцентричному баченні історії та визнанні активної ролі особи і групи в історичному процесі. Це визначає виняткову важливість індивідуального історичного досвіду та пам'яті для досліджень минулого, а особисті спогади про пережите – цінним джерелом пізнання минулого. Курс знайомить з історією становлення, інституціями, теорією та методологією усної історії. Студенти матимуть можливість здобути ґрунтовні знання та практичні навички, необхідні для самостійної розробки та здійснення дослідницьких проектів у форматі усної історії у контексті етнологічних та історико-антропологічних студій української культури. Передбачено вивчення принципів дизайну та поетапної реалізації усноісторичного дослідження – від формулювання теми до оприлюднення результатів. Студенти опанують конкретні методи і техніки інтерв'ювання, навчатися належно оформляти та архівувати усноісторичні документи, а також здійснювати їх аналітичне опрацювання. Велику увагу буде приділено етичним та правовим аспектам практики усної історії у постсоціалістичному контексті. Протягом семестру кожен/на студент/ка розробить та реалізує індивідуальний міні-проект у форматі усної історії в межах своєї дисертаційної теми, випробовуючи на практиці здобуті знання.

Для курсу підготовлено пакет текстів для обов'язкового та додаткового читання в електронному форматі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні, правові та етичні засади усної історії

Тема 1. Усна історія: становлення, теоретичні засади, інституції.

Формування та інституціоналізація усної історії як наукової дисципліни. Школи і напрямки усної історії. Усна історія як метод і джерело. Ключові поняття. Усна історія та суміжні дисципліни (історична антропологія, історія повсякдення, мікроісторія, фольклористика, етнологія). Національні та міжнародні інституції і центри усної історії. Усна історія в постсоціалістичному контексті.

Семінарське заняття 1. Усна історія в Україні: становлення, осередки, проекти

Початки усної історії в Україні: перші проекти та конференції у 1990-х рр. Осередки усноісторичних студій в Україні (Львів, Київ, Переяслав-Хмельницький та ін.)

Основні проекти з усної історії в Україні та їх специфіка (Голодомор, підпілля УГКЦ, примусова праця в Німеччині та ін.)

Українська асоціація усної історії: створення, події, видання.

Тема 2. Усна історія і студії пам'яті.

Пам'ять як проблема гуманітарного знання (М. Хальбвакс, А. Ассман, П. Коннертон, П. Нора). Концепція колективної пам'яті. Історична пам'ять та політика пам'яті, «місця пам'яті», комеморативні практики. Проблема індивідуальної пам'яті. Пластичність пам'яті та питання надійності усноісторичних джерел: достовірність та верифікація свідчень. Комунікативна пам'ять і спільноти пам'яті. Примирення з травматичним минулим. «Ужиткове минуле» і комерціалізація пам'яті.

Семінарське заняття 2. Історичні травми й пам'ять у розрізі усної історії

Поняття «травми» (П. Штомпка).

Пам'ять та забування: витіснення і репресована пам'ять.

Політична інструменталізація травматичної пам'яті.

Міжпоколіннева трансляція колективної травми: Голокост і Голодомор.

Травматичний досвід, спогад і розповідь: сигнали травми у спогадах.

Тема 3. Етичні та правові аспекти усноісторичного дослідження.

Нормативно-правова база усноісторичного дослідження. Етичні принципи та моральна відповідальність дослідника. Влада, контроль і партнерство під час інтерв'ю: співпраця у творенні історичного документу. Респондент/ка, інформатор/ка, оповідач/ка: питання суб'єктності. Професійні основи взаємодії з респондентом та спільнотою.

Семінарське заняття 3. Документальний супровід усноісторичного проекту.

Поінформована згода: види та основні елементи.
 Паспорт інтерв'ю.
 Біограма респондента
 Польовий щоденник.
 Особисті документи респондента

Змістовний модуль 2. Підготовка та реалізація усноісторичного проекту

Тема 4. Дизайн усноісторичного проекту.

Принципи розробки усноісторичного дослідження. Обрання теми та постановка дослідницької проблеми. Основні характеристики та шляхи пошуку респондентів.

Семінарське заняття 4. Підготовка до інтерв'ю та планування

Змістова підготовка до інтерв'ю
 Технічна підготовка до інтерв'ю
 Планування часу та місця інтерв'ю
 Відео- та аудіофіксація розповіді
 Фактори впливу на якість інтерв'ю.

Тема 5. Інтерв'ю як основний метод усної історії.

Типи інтерв'ю (структуроване, лейтмотивне, нарративне). Типи запитань. Нелінійна логіка біографічної розповіді та послідовність запитань. Відкриті і закриті запитання. Принципи формулювання запитань. Запитання про контроверсійні та чутливі теми. Дистанційне інтерв'ювання: можливості та обмеження технологій. Успішне і невдале інтерв'ю.

Практичне заняття 5. Аналіз якості і потенціалу запитальника усноісторичного проекту

Групова робота.

Завдання:

Ознайомтеся із запитальниками міжнародних та загальнонаціональних проектів з усної історії, реалізованих в Україні у роки незалежності. Визначте основні складові та проаналізуйте структуру запитальника. Який тип інтерв'ю він передбачає?

Оцініть послідовність запитань – яка її логіка? Чого прагнули досягнути дослідники?

Проаналізуйте зміст запитальника та дайте відповіді на такі питання:

- Чи вважаєте ви включені запитання достатніми для розкриття теми? Які додаткові запитання ви б запропонували?
- Чи вважаєте ви певні запитання зайвими? Що саме ви б вилучили і чому?
- Наскільки етично сформульовані питання? Поясніть.

- Як би ви скоригували запитальник з огляду на конкретні соціальні характеристики респондента (вік, стать, освіта, національність, місце проживання) на час досліджуваної події?

Тема 6. Основні техніки та прийоми інтерв'ювання.

Психологія взаємодії з респондент(к)ами. Правила поведінки інтерв'юера. Емоційні прояви під час розповіді. Терапевтичний ефект розповідання. Способи стимулювання спогадів (світлина, пам'ятні речі).

Семінарське/практичне заняття 6. Основні техніки та прийоми інтерв'ювання

Вербальні і невербальні прийоми підтримання розповіді

Активне слухання.

Спогад-сцена.

Парафраз.

Приєм «лійка».

Рольорва гра «біографічне інтерв'ю»

Тема 7. Гендерні виміри усної історії.

Гендерні аспекти жіночого і чоловічого історичного досвіду. Гендерні аспекти пам'яті. Гендерні особливості нарації: особливості жіночих і чоловічих розповідей. Феміністський проект в усній історії: «повернути жінкам голос». Принципи феміністського інтерв'ю: «жіноча розмова». Чинник «перехресності» (intersectionality): вплив соціальних характеристик респондента/ки на зміст та структуру розповіді. Вплив демографічного чинника в усній історії.

Практичне заняття 7. Гендерні аспекти досвіду, пам'яті і нарації

Групова робота. *Завдання:* Проаналізуйте гендерні аспекти таких історичних подій за матеріалами усноісторичних проєктів: Голодомор, Голокост, окупація часів Другої світової війни, націоналістичне підпілля (ОУН і УПА), ГУЛАГ.

У спогадах жінок і чоловіків виявіть особливості відповідно жіночого і чоловічого досвіду та простежте гендерні характеристики розповіді про пережите. Дайте відповідь на такі запитання: (1) що дає дослідникові урахування гендерного виміру? (2) як впливає на результати дослідження ігнорування гендерних аспектів?

Змістовний модуль 3. Зберігання та використання усноісторичних документів

Тема 8. Опрацювання та архівування усноісторичних джерел

Принципи і правила транскрибування. Звук і текст. Передача невербальних смислових повідомлень у транскрипті. Проблема редагування і скорочень. Право на приватність, анонімність і персональні дані. Усноісторичні архіви. Доступність та використання джерел з усної історії.

Семінарське заняття 8. Опрацювання матеріалів інтерв'ю

Транскрипт інтерв'ю як усноісторичний документ

Значення аудіо і відеозаписів в усноісторичному дослідженні

Анонімізація (повна і часткова) матеріалів

Первинне кодування інтерв'ю.

Методи аналізу біографічного наративу

Тема 9. Усна історія в освітніх практиках.

Вивчення новітньої історії у школі методами усної історії: можливості, переваги, обмеження. Учні як активні учасники продукування знання. Усна історія як спосіб згуртування громади та родини. Шкільний усноісторичний проєкт: тема, організація, презентація. Психологічна готовність учнів до інтерв'ю. Способи використання усноісторичних матеріалів у шкільному просторі (шкільний музей, краєзнавчий музей, виставка, вечір пам'яті, відео, сайт тощо).

Практичне заняття 9. Усна історія в освітніх практиках

Групова робота. *Завдання:* Ознайомтеся зі шкільними проєктами-переможцями конкурсу «Радянське минуле: (пере)осмислення історії», у яких використано метод усної історії. Дайте відповідь на такі запитання: Наскільки тема проєкту дозволяє ефективно використовувати методи усної історії?

Чи вибір респондентів/ок дозволяє всебічно розкрити тему?

Наскільки влучно сформульовані запитання? Доповніть запитальник.

Як впливає проект на його учасників/ць (учні, респонденти, громада)?
Запропонуйте 5 тем для шкільного проекту із використанням усної історії.

Тема 10. Сфери використання та форми оприлюднення матеріалів усної історії.

Усна історія і громадські ініціативи. Усна історія і комеморативні практики.
Усна історія в музейному простоті. Документальне кіно. Усна історія на радіо і ТБ. Перформанс і театр.

Семінарське заняття 10. Презентації та обговорення індивідуальних проектів

Захист та перехресне рецензування індивідуальних проектів з усної історії.
Загальна дискусія про перспективи використання усної історії у власних дисертаційних дослідженнях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість- годин				
	усього	У тому числі			
		лекції	Семінари / практичні	Індивіду-альний проект	Самостій-на робота
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Усна історія: становлення, теоретичні засади, інституції.	9	2	2	3	2
Тема 2. Етичні та правові аспекти усноїсторичного дослідження	9	2	2	3	2
Тема 3. Усна історія і студії пам'яті.	9	2	2	3	2
Разом за змістовим модулем 1	27	6	6	9	6
Тема 4. Дизайн усноїсторичного проекту.	9	2	2	3	2
Тема 5. Інтерв'ю як основний метод усної історії.	9	2	2	3	2
Тема 6. Основні техніки та прийоми інтерв'ювання.	9	2	2	3	2
Тема 7. Гендерні виміри усної історії.	9	2	2	3	2
Разом за змістовим модулем 2	36	8	8	12	8
Тема 8. Опрацювання та архівування усноїсторичних джерел	9	2	2	3	2
Тема 9. Усна історія в освітніх практиках.	9	2	2	3	2
Тема 10. Сфери використання	9	2	2	3	2

та форми оприлюднення матеріалів усної історії					
Разом за змістовним модулем 3	27	6	6	9	6
Усього годин	90	20	20	30	20

6. Теми семінарів-практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Усна історія в Україні: становлення, осередки, проекти	2
2	Історичні травми й пам'ять у розрізі усної історії	2
3	Документальний супровід усноісторичного проекту.	2
4	Підготовка до інтерв'ю та планування	2
5	Аналіз якості і потенціалу запитальника усноісторичного проекту	2
6	Основні техніки та прийоми інтерв'ювання	2
7	Гендерні аспекти досвіду, пам'яті і нарації	2
8	Опрацювання матеріалів інтерв'ю	2
9	Усна історія в освітніх практиках	2
10	Презентації та обговорення індивідуальних проектів	2
	РАЗОМ	20

8. Самостійна і групова робота

Самостійна робота студентів полягає в читанні повного обсягу обов'язкової літератури перед кожним заняттям та готовності змістовно обговорювати відповідні теми під час лекцій/семінарів, оперувати здобутими знаннями та брати участь у дискусіях. Групова робота полягає в опрацюванні практичних завдань в позааудиторний час та підготовка до представлення та обговорення результатів під час семінару-практичного заняття

9. Індивідуальні завдання

Протягом курсу кожен студент має розробити та реалізувати індивідуальний міні-проект з усної історії, що передбачає:

- обрання та узгодження з викладачем теми дослідження, формулювання дослідницької проблеми
- розробка запитальника (формулювання і послідовність запитань)
- пошук потенційних респондентів, встановлення контакту з ними
- технічна, методична та змістовна підготовка до інтерв'ю
- проведення інтерв'ю (аудіозапис, мінімум – 1, максимум 3 інтерв'ю)
- оформлення супровідних документів (біограма, паспорт інтерв'ю, інформована згода респондента на проведення і запис інтерв'ю, договір дарування/передачі прав на використання матеріалів інтерв'ю)
- повна транскрипція інтерв'ю згідно з встановленими правилами
- підсумковий рефлексивний звіт по міні-проекту (8-10 тис. знаків)

10. Методи навчання

Викладання курсу базується на філософії активного навчання (active learning), яка розглядає студентів як активних учасників навчального процесу і спів-виробників нового знання. Це передбачає значний обсяг їх самостійної праці (читання рекомендованої літератури, групові завдання, індивідуальні проекти тощо) та високий ступінь заангажованості в аудиторних заняттях (дискусії, дебати, рольові ігри, інтерактивні вправи тощо) у ході опанування предмету, тоді як викладачка виконує роль координаторки процесу навчання, спрямовує та стимулює пізнавальну діяльність студентів за допомогою різноманітних початкових методів та прийомів. Значну частину навчального процесу та зусиль самих студентів присвячено опануванню практичних умінь та навичок підготовки та реалізації усноісторичних проектів.

11. Методи контролю

У процесі вивчення дисципліни "Усна історія: теорія і методологія" використовуються методи поточного, проміжного та підсумкового контролю.

Поточний контроль рівня знань і вмінь докторантів передбачає перевірку глибини опрацювання обов'язкового читання та рівня підготовленості до роботи в аудиторії та над індивідуальним проектом. Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- активність роботи в аудиторії;
- внесок в загальну дискусію під час обговорень;
- поступ у підготовці та реалізації індивідуального проекту.

Проміжний контроль рівня знань студентів здійснюється щодо підготовки та виконання індивідуальних усноісторичних проектів.

Підсумковий контроль успішності студентів проводиться у формі подачі повного пакету матеріалів та презентації-захисту індивідуальних усноісторичних проектів.

Іспит відбувається у формі презентації-захисту та перехресного рецензування індивідуальних міні-проектів з усної історії.

Підсумкова кумулятивна оцінка за курс (100%) формується з таких складових:

- присутність та активність – 30 %
- домашнє читання – 20 %
- індивідуальний міні-проект – 40 %
- захист та рецензія міні-проекту – 10 %

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне навчання та самостійна робота										Якість та захист індивідуального проекту	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40+10	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	
81-89	B	дуже добре	
71-80	C	добре	
61-69	D	задовільно	
51-60	E	достатньо	
Менше 50	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма дисципліни.
2. Рекомендована наукова література.

14. Рекомендована література

Основна :

1. Адорно Т. Проработка прошлого // НЗ, № 40-4, 2005
2. Ассман А. *Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті*. Київ: Ніка-Центр, 2012
3. Грінченко Г. Г. *Усна історія: Методичні рекомендації з організації дослідження: Для студентів і аспірантів*. Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007.
4. Грінченко Г. Концепція історичної пам'яті та дослідження політики пам'яті в сучасних соціально-гуманітарних студіях // Грінченко М. *Між визволенням і визнанням: Примусова праця в нацистській Німеччині в політиці пам'яті СРСР і ФРН часів «холодної війни»*. Харків: НТМТ, 2010, с. 19-90
5. Грінченко Г. Усна історія - теорія, метод, джерело // *Невигадане: усні історії остарбайтерів* / автор-упоряд. Г.Грінченко. Харків: Райдер, 2004, с. 10-32
6. Грінченко Г., Реброва І., Романова І. Усна історія в пострадянських дослідницьких практиках (на прикладах сучасних Білорусі, Росії і України) // *Український історичний журнал*, № 4, 2012
7. *Женская устная история: Гендерные исследования* / Сост. А.Пето. В 2-х тт. Бишкек, 2004.
8. Кісь О. Усна історія: концептуальні засади // *Наукові записки ТНПУ ім.В.Гнатюка. Серія*

- "Історія", вип. 2, ч. 3, 2015. С. 212–220.
9. Кісь О. Усна жіноча історія як феміністський проект: західні теорії, пострадянські контексти, українські практики // Народознавчі Зошити, №6, 2015, С. 1386-1405
 10. Коннертон Пол. *Як суспільства пам'ятають*. Київ: Ніка-Центр, 2004
 11. *Національна та історична пам'ять: словник ключових термінів* / кер. Авт. Кол. А.Киридон. Київ: Пріоритети, 2013
 12. Нора П'єр. Теперішнє, нація, пам'ять. Київ: Кліо, 2014
 13. *Почути травму. Розмови з провідними спеціалістами з теорії та лікування катастрофічних досвідів*. Інтерв'ю провела Кеті Карут. Київ: Дух і літера, 2017
 14. Рикёр П. *Пам'ять, історія, забвение*. М.: Изд-во гуманитарной литературы, 2004
 15. *Слухати, чути, розуміти: усна історія України ХХ–ХХІ століть* : зб. наук. праць / за наук. ред. докторки істор. наук Г. Грінченко. К.: АРТ КНИГА, 2021
 16. *Схід/Захід: Іст.-культ. зб.* – Вип. 11–12: Спец. вид.: Усна історія в сучасних соціально-гуманітарних студіях: теорія і практика досліджень / За ред. В. Кравченка, Г. Грінченко. — Х.: ТОВ «НТМТ», 2008
 17. Томпсон П. *Устная история: Голос прошлого*. – М., 2003.
 18. *У пошуках власного голосу: Усна історія як теорія, метод та джерело*. Зб. наук. ст. / За ред. Г. Г. Грінченко, Н. Ханенко-Фрізен. – Харків: ПП «ТОРГСІН ПЛЮС», 2010
 19. *Україна Модерна*. 2007, тематичне число 11 "Усна історія" / за ред. О.Кісь
 20. *Устная история и биография: женский взгляд* / Под ред. Е Мещеркиной. Москва, 2004
 21. Хальбвакс М. Коллективная и историческая память // НЗ, № 40-41, 2005
 22. Хрестоматия по устной истории / Пер., сост., введ., общ. ред. М.В.Лоскутовой. СПб., 2003
 23. Шацька Б. Минуле-пам'ять-міт. Чернівці: Книги-XXI, 2011
 24. Assmann, Jan. Communicative and Cultural Memory, in: *Cultural Memory Studies. An International and Interdisciplinary Handbook*, ed. By Astrid Erll and Ansgar Nünning. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 2008, pp. 109-118
 25. Devault, Marjorie L. Talking and Listening from Women's Standpoint: Feminist Strategies for Interviewing and Analysis. *Social Problems*. Vol. 37 (1) 1990, pp. 96-116
 26. *Handbook of Oral History*, ed. by Thomas Charlton, Luis Mayers, Rebecca Sharpless. AltaMira Press, 2006, p. 170- 206
 27. Hirsch, Marianne. The Generation of Postmemory. *Poetics Today* 29:1 (Spring 2008), pp. 103-128
 28. Gardner G. Unreliable memories and other contingencies: problems with biographical knowledge // *Qualitative Research*. 2001, Vol. 1(2): P. 185-204.
 29. Grele R.J. *Envelopes of Sound: The Art of Oral History*. – NY, 1991.
 30. Irwin-Zarecka I. Communities of Memory, in: Irwin-Zarecka I. *Frames of Remembrance: The Dynamics of Collective Memory*. New Brunswick-London: Transaction Publishers, 1994, pp. 47-65
 31. Janesick Valerie. *Oral History for the Qualitative Researcher*. NY, London: The Guidford Press, 2010
 32. Khubova D., Ivankiev A., Sharova T. After Glasnost: Oral History in the Soviet Union // *Memory and Totalitarianism. International Yearbook of Oral History and Life Stories*, ed. by Passerini, Luisa. Vol. 1. Oxford University Press, 1992. – P. 89-101
 33. Kurkowska-Budzan, Marta. Oral history in public spaces in Poland: from grassroots beginnings in the 1990s to contemporary historical policy. *Oral History*, 2017, Vol. 45, No. 1, pp. 111-117
 34. *Oral history: an interdisciplinary anthology*, ed. by Dunaway, David K. and Willa K. Baum, 2nd ed. California, 1996
 35. *The Oral History Reader*, ed. by Perks, Robert and Alistair Thomson. London-New York, 1998
 36. Ritchie, Ronald A. *Doing Oral History*. New York, 1995.
 37. Thomas Selma. Private Memory In A Public Space: Oral History And Museums. *Oral History And Public Memories*, Ed. By Paula Hamilton And Linda Shopes. Philadelphia: Temple UP, 2008. – P. 87-102

38. *Women's words. The Feminist practice of oral history*, ed. by S.B. Gluck, D. Patai. London : Routledge, 1991,
39. Yow, Valerie Raleigh. *Recording Oral History. Guide for the Humanities and Social Sciences*. Second Edition. Altamira Press, 2005

Додаткова література:

40. Кісь О. З відстані двадцяти років: роздуми про конференції з усної історії у 1994 і в 2014 роках // *Україна Модерна*, 11 листопада 2014 <http://uamoderna.com/event/z-vidstani-20-rokiv>
41. Кісь О. Усна історія в Україні: практика польових досліджень. Рецензія на: [Грінченко Г. Г. Усна історія: методичні рекомендації з організації дослідження. — Харків, 2006. — 28 с.] // *Вісник Харківського національного університету*. — № 767. — Вип. 9. — Серія "Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки". Харків, 2007. — С. 147-152 https://social-anthropology.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/Kis_review_Grinchenko_metodychka.pdf

Принс Гвін. Усна історія // *Нові перспективи історієписання* / за ред. П.Берка. — К.: Ніка-Центр, 2004. — С.149-193

Скокова Л. Класифікація особистих документів і способи їх збирання // Скокова Л. *Біографічні дослідження в соціології: традиція і сучасний досвід*. — Київ, 2004. — 77-109

42. Hoffman A. Reliability and Validity in Oral History // Ed. by Dunaway, David K. and Willa K. Baum. *Oral history: an interdisciplinary anthology*. 2nd ed. California, 1996. — P. 87-93
43. Lummis T. Structure and validity in oral evidence // *The Oral History Reader* / Ed. by Perks, Robert and Alistair Thomson. London-New York, 1998. — P. 273-283
44. Portelli A. Oral History as Genre // *Narrative and Genre* / Ed. by M.Chamberlain and P.Thompson. NY: Routledge, 2000. — P. 23-45
45. Ricoeur, Paul. Memory-Forgetting-History, in: Rusen, Jorn (ed.) *Meaning and Representation in History*. Berghahn Books, 2006, p. 9-19
46. Ritchie D. Starting an Oral History Project // Ritchie, Ronald A. *Doing Oral History*. New York, 1995. — P. 23-50
47. Rosenthal, Gabriele. Biographical Research // *Qualitative Research Practice* / ed. Clive Seale, Giampietro Gobo, Jaber F. Gubrium, and David Silverman. London: SAGE, 2004, p.48-64
48. Ryen Anne. Ethical Issues // *Qualitative Research Practice*, ed. Clive Seale, Giampietro Gobo, Jaber F. Gubrium, and David Silverman. London: SAGE Publications, 2004, p. 230-247
49. Thomson Alistair. Fifty Years On: An International Perspective on Oral History // *The Journal of American History*, Vol. 85, No. 2. (Sep., 1998), pp. 581-595

15. Інформаційні ресурси та методичні матеріали

How to interview // *Oral History for Texans*, ed. by Thomas L. Charlton. Austin, 1985 <https://www.baylor.edu/content/services/document.php/33212.pdf>

International Oral History Association <https://www.ioha.org/>

Moyer, Judith. Step-by-Step Guide to Oral History, 1993 http://dohistory.org/on_your_own/toolkit/

Oral History Evaluation Guidelines. Oral History Association. Pamphlet # 3 Adopted 1989, Revised Sept. 2000 http://omega.dickinson.edu/organizations/oha/pub_eg.html

Oral History project Guidelines. Minnesota Historical Society, 2001. <http://sites.mnhs.org/library/sites/sites.mnhs.org.library/files/Oral%20History%20General%20Guidelines.pdf>

Oral History Workshop on the Web // Baylor University Institute for Oral History http://www.baylor.edu/oral_history/index.php?id=24163

Shopes, Linda. Making Sense of Oral History <http://historymatters.gmu.edu/mse/oral/>

Treleven, Dale E. Introduction to Oral History // ULCA Oral History Program
<http://www.library.ucla.edu/libraries/special/ohp/ohpintro.htm>

Truesdell, Barbara. Oral History Techniques: How to Organize and Conduct Oral History Interviews. Indiana University, Center for the Study of History and Memory
<http://www.indiana.edu/~cshn/techniques.html>

What is Oral History. Oral History Workshop on the Web. Baylor University Institute for Oral History http://www.baylor.edu/oral_history/index.php?id=24163

Українська асоціація усної історії <http://oralhistory.com.ua>